

AZ ORSZÁGOS
ERDÉSZETI-EGYESÜLET
KÖZLEMÉNYEI.

Augusthó.

1870.

Az Országos Erdészeti-Egyesület 1870. évi februárhó
27-én tartott választmányi-ülésének
jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Keglevich B. gróf elnök; Bartha B. Eleőd J. Kádár J. Scholez R. választmányi tagok és Bedő A. egyleti titkár.

I. Elnök jelenti, hogy a mult választmányi ülés határozatai értelmében, az erdei munkások olcsóbb vasuti szállítása és a tizedes mérték ügyében a földmivelési ministeriumhoz, — továbbá a kormány által nyilvánosságra bocsátott közlemények megküldéséért a ministeriumokhoz intézendő előterjesztések megtétettek. Előadja továbbá, hogy a földmivelési miniszterium részéről a munkások szállítását illetőleg nem jött ugyan hivatalos válasz, de szóbeli uton vett értesülés szerint a kérelem teljesítése ellen akadály nem forog fenn, s hogy intézkedés történt, mely szerint az erdei munkások is a vasutakon mérsékeltőbb díjak mellett szállíttassanak.

A mi pedig a kormány által kiadott közlemények megküldését illeti, erre nézve az egyesület óhajtását teljesítették a pénzügyi és földmivelési minister urak.

II. Tárgyaltatik Illés Nándor tagtárs azon előterjesztése, mellyel kéri, hogy az egyesület az általa irt erdőtenyésztés czimű könyvet adná ki olyképen, hogy az eladandó példányok után befolyó pénzből először az egyesületnek a könyv kiadására fordított költségei térítessenek meg, az ezután befolyó összegek pedig írői díj fejében szerzőnek engedtessenek át.

Az igazgató választmány tekintve azt, mikép az egyesületnek ezélja az is, hogy az erdészeti irodalmat alkalmas szak-munkák kiadásának eszközlésével előmozdítsa: Illés N. tagtárs kérelmét

elvben teljesíthetőnek ismeri s határozza, hogy folyamodó erdőtenyésztés czimű művének az egyesülethez bírálat végett leendő megküldésére felkérte, a kiadás elvileges elfogadásáról azon megjegyzéssel értesítsék, miszerint az ezt illető módozatok felől a tüzetesb intézkedés a bírálat eredménye alapján annak idején fog megtétni.

A kérdésben forgó szakkönyv bírálatára az igazgató válaszmány Bedő A. Divald A. és Wagner K. tagtársakat oly megbizással határozza fel kérni, hogy a bírálat eredményének előterjesztése alkalmával a fennforgó czélra szükséges költség kimutatása mellett a kiadás módozatai felől is a válaszmánynak javaslatot tegyenek.

III. Tudomásul vétetnek a belügyminiszteriumnak az erdőkárosítások meggátlása és a községi erdők felügyelete tárgyában kiadott körrendeletei, s a titkár egyuttal megbizatik, hogy azokat az egylet közleményeiben, valamint a napilapokban is köztudomásra hozza.

IV. A titkár jelenti, hogy az egyesületbe a mult válaszmányi ülés óta következő uj tagok léptek be:

A. alapítók.

Sz. k. Fiume városa 100 frt készp. — Gr. Andrásy Manóné 100 frt készp. — Pfeifer József 200 frt egys. államp. — Kassai hölgyek alapítványa 100 frt készp. — Tornyai Schossberger Henrik 100 frt alap. kötvény. — Vertány Lajos 100 frt alap. kötvény. — Czegléd városa 100 frt alap. kötvény. — Roller Adolf 100 frt alap. kötvény. — Kigerl János 100 frt alap. kötvény. — Podhragyi Popper Lipót 300 frt magy. urbéri kötvény.

A válaszmány a tisztelt alapító tagoknak hazafias áldozataikért az egyesület elismerő köszönetét nyilváníttja.

Évdijas tagokul vétetnek fel:

B. évdijasok.

Tannenberg Imre. Balás Emil. Kellner Valér. Asbóth Károly, Haberczetti Károly. Wettstein Elek. Salix Gyula. Simenszky Kálmán. Horváth Lajos. ifj. Alman András. Raab Samu. Campione Fer.

Schuster Mihály. Grummich Adolf. Molcsányi Gábor. Fűzi Dénes. Horváth József. Soós János. Csákányi Ágoston. Hoffmann Károly. Géczy Lajos. b. Leithner Antal. Szabadhegyi Sándor. Aladies István. Alberti Gusztáv. Arz Károly. Hirschbach Károly. Déván Robert. Stand Bálint. Röschner József. Kohány Mór. Büttner József. Jánosy Dénes. Szmik Ignác. Kreiser János. Stolez József. Csánk István. Csánk László. Makucz Rezsső. Girtler Lajos. Herger János. Tagányi Gábor. Cseh Lajos. Kucsera Ferencz. Eck Ferencz. Lednik József. Gánovszky Gusztáv. Huber Béla. Lönhardt F. Ignác. Herczeg Adolf. Gartner Antal. Schillinger Adolf. Szontágh Gusztáv. L. Oelberg Frigyes. Ribiczey Nándor. Korossy Károly. Rutska Tivadar. Funk József. Pittera Constantin. Marczelly Gusztáv. Szontagh Géza. Piatka Ágoston. Tomesányi Gyula. Zarboch Ede. Dipold Imre. Mjazovszky Károly. Prusinszky Károly. Puliny János. Zatlukál Vincze. Ringler Károly. Bernáth Dezső. Szimonisz Frigyes és Teutschl. Antal.

V. Tudomásul vétetik, hogy Herczeg Batthyány Fülöp ur 200 frtnyi alapítványi tőkéjét az egyesület pénztárába készpénzben befizette.

VI. A jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Bartha B. és Scholez R. tagtársak kéretnek fel.

Láttam — Keglevich Béla,
elnök.

Jegyzette Bedő Albert,
egyl. titkár.

Hitelesítették :
Bartha Béla,
v. tag.
Scholez Rezsső.

Az 1870. évi ápril hó 3-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Keglevich B. gróf elnök; Tisza Lajos alelnök; Bartha B., Divald A. Kádár J., Luczenbacher P. Prindl A. Scholcz R. választmányi tagok és Bedő A. egyl. titkár.

I. A folyó évi közgyűlés helyének megválasztása és idejének megjelölése lévén tárgyalásra kitűzve, felolvastatik Kolozsvár sz. kir. város közönségének az egyesület elnökéhez ez iránt intézett következő levele :

Méltóságos Gróf, országos erdészeti-egyleti elnök Ur!

A haladás ama tényezői közt, melyek a hazai közgazdaság emelésére hathatósan folynak be — a legnemesbék egyike bizonynyal erdőszetünk ápolása, mit az országos erdészeti igen tisztelt egylet ép oly lelkesen mint hazafiasan tűze feladatául. —

A nemzetgazdaság e fontos ágát szak-értelem vezetése alatt s kezei közt látva fejlődésnek indulni, őszinte örömet érez minden hazafi kebel, s a Királyhágón innen dús erdőkkel bővelkedő bércezes kis hon, mely nevet is az erdőtől nyert, sokszoros érdekeltséggel fűződik e közhasznu lendület czéljainak sikeréhez. —

Átérezve ekként annak szükségét, hogy az országos erdészeti egylet itteni erdőviszonyainkkal mielőbb megösmarkedhessék, s jótékony munkásságát hazánk e részére is kiterjeszthesse, egyszerűsmind pedig tudva, hogy az egylet évenkinti nagy gyűléseit a haza különböző pontjain tartja: városi képviselő közönségünk mai napon hozott egyhangyu határozata nyomán, hazafi feladatából folyólag, az országos erdészeti egyletet ezennel teljes bizalommal hívja meg, mikép jelen 1870. évi vidéki nagy gyűlését sz. kir. Kolozsvár városában sziveskedjék megtartani — a méltóságos gróf urat hazafias

tisztelettel kérve meg, hogy erről az egyület tudomásba tenni s annak ez irányban hozott megállapodásáról, valamint a tartandó nagy gyűlés időpontja s az arra megjelenendő egyleti tagok számáról, kellő intézkedhetés végett, képviselőtünket jó eleve értesíteni méltóztassék.

Sz. kir. Kolozsvár város képviselő közönsége Kolozsvártt 1870. évi januárhó 29-én tartott közgyűléséből.

L u g o s i István, m. k.
jegyző.

F i l e p Samu m. k.
id. polgármester.

Az egyesület a hazafias meghívást köszönettel fogadván, örömmel használja fel az alkalmat az erdélyi erdőbirtokok viszonyainak megismerésére s idej közgyűlését september hó második felében a t. városi közönséggel egyetértőleg kitűzendő napokon Kolozsvár sz. kir. városában fogja megtartani. — Ehez képest felkértek az elnök, miszerint Kolozsvár t. közönségét e határozatról értesítvén, szives véleményét kérje az iránt, hogy a közgyűlés mely napokra lenne kitűzendő, s hogy melyek volnának azon erőgazdasági kérdések, melyeknek tárgyalása a városi vagy vidéki erdők viszonyainál fogva szükségesnek ismertetnék.

Ez alkalommal a titkár szintén megbizatik, hogy a hazai erdőbirtokosokat és erdőgazdákat a napi-lapokban kérje fel arra, miszerint azon helyi vagy általános érdekű erdőgazdasági ügyet, melynek az idej közgyűlés által való tárgyalását akár saját közelebbi érdekeiknél fogva akár általános erdészeti szempontból tekintve kívánatosnak ismerik, sziveskedjenek az egyesülettel f. é. július hó 1-ig közölni, hogy így arról a tagokat kimerítőbb tárgyalhatás végett elég korán lehessen értesíteni.

II. Az igazgató választmány, — tekintettel arra, hogy az országos Erdészeti-egyesülettel hason czélú külföldi egyletek tagjai az évi közgyűlésre a vasutakon és hajókon általában véve igen csekélyre szabott díjakért utazhatnak, hogy hazánkban a legtöbbnyire félre eső vidékeken lakó erdészek, a közgyűlésre hosszabb utazást kénytelenülvén tenni a szokás szerint felére mérsékelt árak mellett is csekély fizetésök arányában magas kiadást fedeznek, s hogy azért szolgálatukat a közügy javára nem érvényesithetik oly mértékben a mint ezt erdészetünk érdeke megkíváná: — felkéri az elnököt, hogy az egyesület azon tagjai számára, kik idej september hóban a Kolozsvártt megtartandó közgyűlésre utaznak a lehető

legmérsékeltebb szállítási díjak engedélyezése iránt kellő lépéseket tenni sziveskedjék. —

III. Elnök értesíti az igazgató választmányt, hogy Mihálffy István tagtárs a választmányi tagságot magán ügyeiből eredő akadályok miatt nem fogadhatja el. Ez értesítés tudomásul vétetvén az újabb választás iránt a közgyűlés intézkedése fog kikéretni. —

IV. A titkár jelenti, hogy Schiffel Károly m. k. erdész, Plech József városi erdész, Zúzky Károly fakereskedő, Zuzkyn Mihály m. k. erdőgyakornok, Klipunovszky Károly m. k. erdőtanácsos urak és Zilah sz. k. város külön külön 100 frt. kötvényben biztosított alapítvánnyal, és az Árvai közbirtokossági uradalom 200 frt készpénzbeli alapítvánnyal az egyesület alapító tagjaivá lettek.

Az egyesület a tisztelt alapítóknak hazafias áldozataikért elismerő hálás köszönetét nyilvánítja.

Évdijas tagokká vétetnek fel Majthényi József báró, Misselbacher Nándor m. k. erdész Klein Ede m. k. erdész, Szathmáry Sámuel m. k. bányaigazgató és Lánczy Gyula m. k. erdőgyakornok.

V. A jegyzőkönyv hitelesítésére Bartha Béla és Scholcz Rezső urak kéretnek fel. —

Hitelesítésül:

Láttam Keglevich Béla.

Bartha Béla.

Jegyzette Bedő Albert.

Scholcz Rezső.

Az 1870. évi juniushó 24-én tartott választmányi-ülés jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Keglevich B. gróf, elnök. Tisza Lajos, alelnök. Eleőd J. és Scholz R. választmányi tagok. Kauser J. építész, mint felkért szakértő és Bedő A. egyleti titkár.

I. Elnök előadja, hogy a jelen választmányi ülés sürgős megtartása azért volt szükséges, mert az egyesületnek Pesten a belvárosban lévő Magyar utczában 23,000 frtnyi vételárért két egymás mellett lévő és kerek-számban egy száz négyszögöl terjedelmű háztelek ajánltatott fel, a tulajdonosok pedig haladéktalanul való nyilatkozatot kívánván, nem maradt idő arra, hogy a választmány összes tagjai ez ülés megtartásáról értesíttessenek, mely körülménynél fogva csak a Budapesten lakó és a székhellyel közelebbi posta-összeköttetésben álló választmányi tagok hivatnak meg; — bemutat továbbá egy háztervet és költségvetést azon megjegyzéssel, hogy az a pár nappal előbb 12,000 frtéért külön felajánlt egyik telek megvételének esetére az ezen ülésben való részvételre is felkért Kauser építész ur által készítettett, s mely terv és közelítőleges költségvetés szerint egy kisebb kétemeletes ház 30000 frtba kerülne, s ehez képest a házépítésre és telekvételre fordítandó költség 42000 frtra menő tőkét venne igénybe.

A választmány a felajánlt telkek helyrajzi fekvését alkalmasnak találja, de a bemutatott tervből arról győződik meg, hogy a két telkek közül külön egyik sem elegendő arra, hogy azon az egyesület céljának megfelelő ház építtethetnék, s ennél fogva, mivel mind a két telek egymás mellett van és a kettő együtt elegendő nagy lenne, s így az építés is aránylag kevesebbe kerülne felkéri Kauser építész urat, hogy sziveskednék az egyidejűleg jövő hó 17-re kitűzött választmányi ülésre, ha a telkek addig különben el nem adatnának egy, mind a két telek területét elfoglaló házra tervet és költségvetést készíteni.

Tekintve továbbá azt, hogy az egyesületre az is hasonlóan alkalmas lenne, ha Budán a Duna-soron vagy annak közelében lehetne házat szerezni: jelenlévő alelnök ur szintén felkéretik, hogy ily telek vagy ház megvehetése iránt Budán közelebbi tájékozást szerezni s a jövő választmányi ülésnek a felől javaslatot adni méltóztatnék.

II. A mai jegyzőkönyv hitelesítésére Scholez Rezső és Eleőd Józsa urak kéretnek fel.

Hitelesítésül:

Láttam Keglevich Béla.

Eleőd Józsa.

Jegyzette Bedő Albert.

Scholez Rezső.

Miként ír Roscher az erdőszetről. ?*)

Az erdők tilalom alá vétele, erdei szolgalmak. A míg az erdők kimélésre nem igen szorultak, a rájuk irányult haszonvételnek határközösségi alakja párosulva a legkorlátlanabb szabadsággal még a távollakókra nézve is, általában nem volt aggályos. Később azonban, midőn a népesség már megszapordott, az erdőterület pedig mindig fogyott, a mindennemű közösség ismert hátrányainak okvetlenül fel kellett merülniök. Az erdőt az egyes közösségi társak közötti felosztás, többnyire részletekre szel-delte volna, melyek okszerű erdőszetre tulkicsinyek leendettek; s a közösségi társak alatt álló rendeket ily kis magán-erdő-birtokok nem is részesítendették volna tartósan illő figyelemben. Ilyen körülmények között az erdők tilalom alá vétele, vagyis az erdőtulajdonnak az állam, magas egyházi vagy világi személyek, kik a határközösségnek élén állottak, kezébe való letévése alakilag bár a legerőszakosabb, majd egyeduralmi, majd aristokratiai beavatkozás volt a hanyatló ősi népszabadság épségébe, de anyagilag helyes tett a közös haszonvétel már egészen elavult és káros módjának megszüntetésére, ennek lényegét továbbra is megtartván. Mert ez a régi társtulajdonosok jogait erdei szolgalmakká változtatá,

*) Kivonat „A mezőipar nemzetgazdaságtani elmélete“ című munkából.

E művet, melyben Kautz Gyula pesti egyetemi tanár szavai szerint „az ismeretek és igazságok egy egész új világa nyitattik meg s egyáltalában oly szellemtermék nyújtatik az olvasó közönségnek, melyet teljes joggal az összes szakirodalom legértékesebb gyöngyei közé sorolhatni“, — eredetileg német-nyelven írta, korunk legnagyobb nemzetgazdájának egyike Roscher Vilmos; magyar nyelvre fordította Kis János s előszóval ellátta Kautz Gyula. A könyv terjedelme az előszó és tartalom kivételével 361 Lap kis 8-ad iven. Ára 2 frt. kapható Pesten az Eggenberger féle akadémiai könyvkereskedésben. (Hoffmann és Molnár, Baráttér).

Miután e mű számos oly kérdéssel foglalkozik, melyeket megoldani törvényhozásunknak is közelebbi feladata, ennél fogva méltán ajánlhatjuk a nemzetgazdaságtana iránt érdeklélő olvasóink figyelmébe. Szerk.

melyek az erdőnek vagy fa, vagy melléktermését terhelik. Az első osztályba kiválólág a fajzási jog tartozik, mely a jogozottnak majd egész faszükségletére, majd csak egyes czéljainak (épitkezés, javítás stb.) kielégítésére terjed. Több hatósági rendelet a középkor vége felé már ezt a mindenkori termésnek határozott hányadára (harmadik fa stb.) szoritotta. Ide tartozik továbbá a hulladék fára vonatkozó jog, azon fára, melyet az erdőtulajdonos nagy gazdasága nem tud elhasználni: részint szabálytalan keletkezése, mint elvé-nülés, hózuhatag és zivatar által, de még inkább bajos, nehezen őrizhető beszerzése miatt, a mit alacsony faárállás idején csak magánvállalkozó munkások eszközölhetnek, ilyenek a gyökerek és tuskók, elhúllott forgácsok, letöredezett gallyak. — A második osztályba tartozók legfontosabb része a mezőgazdaságnak azon joga, mely szerint marha állományának szükségletét részben az erdőből elégitheti ki. Nevezetesen tehát a makkoltatás s az erdőbeni legeltetés, továbbá jog az erdőből lombokat, már lehúllott leveleket, füvet, sőt még pázsitot is szedhetni. Mennél csekélyebb és szabálytalanabb a mezőgazdaság takarmánytermelése, annál szükségesebb az ilyes segítség. Végre az ipar keletkezésére azon nem épen jelentéktelen jog, mely fanedvek (különösen szurok), kéreg, gubacs stb. szerzésére, továbbá erdei bogyók és gomba szedésére, s az erdei méhekre vonatkozik. — Minthogy a legtöbb erdei szolgalmat csak a szálerdőben lehet kártevés nélkül tetteleg gyakorolni: ennél fogva ezeknek már pusztán létele is tényleges tilalom az erdőpusztításra nézve.

A z irtással járó veszélyek. Az újabb idő elején a korlátlan uralkodók udvartartása, mely a nemességet nagy költsézésre készíteté s a birtokáni tartózkodástól elidegenité, felette káros hatással volt sok magánerdőnek kezelésére. A paraszttrendnek egyidejű hanyatlása meghiusítá mindazon biztosítékot, a mi különben az erdei szolgalmak létében rejlett. Hasonló hátrány érte a városi és egyházi erdőket is tulajdonosaik szivós testületi őszretartásának hanyatlásával.

De nem is tekintve az erdők közvetlen terméseit, félreismerhetlen azon káros hatás, melyet a helytelen erdőirtások valamely ország egész természetére gyakorolhatnak. Ellenkező irányban ép úgy megroszulhat az ez által, mint javulhat az őserdők tapintatos irtása által. Az ország szárazabbá válik. Kopasz hegyek nem szivnak a levegőből annyi nedvességet, mint az erdővel bori-

tottak. S habár az esőzés mennyisége az egész évre nézve meg nem kevesbül is, de kedvezőtlenebbül oszlik meg. A víz ekkor, a helyett, hogy az erdők által szivacs módjára felszívatódnék, a levelek és fűgyökök által gyors elgőzölgéstől megóvatnák, végre hogy a fák gyökerei útján forrásokká egyesülne: időszakonként romboló mennyiségben rohan alá. Erdőirtott vidékek folyamai tavaszkor s nagyobb eső alkalmával hirtelen meg-megdagadnak s kiöntenek, a hajózási rendes szolgálatra mindazonáltal vízszegényebbek. Hogy erdőirtott országokban a melegség általában nagyobb, szintén nem állítható; de az időjárás különbség tél és nyár között erdőpusztítás által zordonabbá válik. Erdős terület lassabban melegszik és hűl, mint az erdőtlen. Ezért az erdő nappal hűsit, éjjel melegít, tavaszkor hűsit, őszkor melegít. Az erdős éghajlat ennyiben hasonló a tengeri éghajlathoz. Mily szükséges támaszát veszti némely vidék erdőirtás következtében, mely őt eddig vihar, hógörgeteg futó homok ellen oltalmazta! Van továbbá néhol u. n. feltétlen erdőtalaj (unbedingter Waldboden) is: meredek hegyoldalak, melyeknek termékeny földjét, ha fa nem köti, a zápor elhordja, parázs homokos helyek, melyeket — kizárólag — a szél elhord; magas hegytetők, hol a gyöngébb növények már nem tenyészhetnek. Ily helyeken az irtás ugyan könnyű, de az ismétli beerdősítés bajos, sokszor lehetetlen. Ezen tekintetek közül, melyek az erdőirtást tiltják, sok kétségtelenül oly természetű, hogy messze kívül áll a magángazdaság látkörén, s vagy csak kiválóan értelmes és hazaszerető gazda, vagy pedig az állam, mint a közjó hivatott képviselője, képes azoknak egész horderejét kellően felfogni.

Erdőfenség, erdőregále. Ily körülmények között, valamint azon alapos bizalmatlanságnál fogva is, melylyel a korlátlan egyeduralom idején állam és nép a magángazdaság szabadsága iránt viseltetik, érthető az erdőfenségnek a 17. és 18. század folytáiban kifejlődése. Tehát, összehasonlítva a többi más iparágakkal igen is tulhajtó rendőrségi gyámkodás a magángazdaság felett, de melyet nem közönséges rendőri hivatalnok, hanem műszakilag képzett egyén gyakorol. Erre nézve három főfokot lehet megkülönböztetni. És pedig, az állam vagy pusztán csak nemleges állást foglal el: tilt mindennemű erdőpusztítást s beegyezése nélküli irtást. Vagy gondoskodik tényleg is a magánosok jó erdészetről: készíti ezeket, hogy az állami erdőkre nézve kiocsátott kezelési rendeleteknek engedelmessé legyenek, hogy haszon-

véti és tenyésztési tervezetüket terjeszszék állami jóváhagyás alá; hogy csak államilag megvizsgált erdészeket alkalmazzanak; sőt még arra is, hogy erdeik kezelését állami erdészekre ruházzák. Különösen gyakran előfordul e tekintetben az u. n. utalványozási jog, mely szerint csak az állami erdész által kijelölt fákat szabad kivágni. Vagy végre a rendőri felügyelet mellesleg arra is szolgál, hogy az erdőtulajdonosok rovására az államnak kincstári előnyöket szerezzen; tehát p. o. a tengerészet, erődök, lőpor gyártás részerei elővásárlási jog, vagy az állami erdészek feltukmált tevékenységeért magas díjak által, stb. Csak ezen esetre nézve alkalmas ezen kifejezés: erdőregále. — Melyik utat e három közül válaszsza az állam, nem csak attól függ, mily mérvben van korlátlan egyeduralsága alattvalói önállósága irányában kifejlődve, hanem erdőpusztítási aggodalmainak mérvétől, valamint erdőbirtokos alattvalói értelmes gazdálkodása iránt táplált bizodalmtól is. E szerint rendesen azt találjuk, hogy az alapítványi és községi erdők kivált az államközségek fölé leghamarabb kiterjed ezen rendőrségi gyámkodás, a nagy földbirtokosok, nevezetesen az ország rendeinek erdei fölé legkésőbb és legenyhébben. Az erdőfenség ezen első kezdeménye sok országban a jogozott alattvalók hozzászólásának is helyt adott, később azonban ezen beavatkozást mellőzhetőnek vélték.

Erdészeti reform. A magánosok feletti túlhajtó állami gyámkodásnak a nemzetgazdaság semmiféle terén sem kedvez a magasb műveltségi polcz. S az erdőfenség, ha határát túllépi, legközelebbi célját, a fatermelés előmozdítását el szokta tévesztetni: teljesen elvévén a földbirtokosok kedvét a telekhasználás ezen módjától, a mely különben is több nehézséggel jár és általában hátrányosabb, mint minden más iparág. Az újabb erdőreform azon eszmén sarkal, hogy fadrágaság és faszükség lényegileg különböző két körülmény, hogy amaz a nemzetgazdasági művelődés magasb fejlemfokán önmagától bekövetkezik, tehát csak természetellenes módon, a melynek rossz hatása másutt kétségtelenül mutatkozni fog, akadályozható meg. A faár emelkedésének erőszakos gátolása nemcsak hogy pártolja a fapazarlást, de tényleg tiltja a tāt helyettesítő anyagok használatát és az erdészet nagyobb belterjességét. A nép tehát, csak hogy faszükségletét kielégíthesse, bár nagyobb terjedelmű telek ráfordításával is, kénytelen sok más egyéb szükségletének különben lehetséges kielégítéséről lemondani.

— A legtöbb állam ennél fogva az előbbi század vége óta az őket megilletett erdőfenségéből engedni kezdett; a mi annál aggálytalannabbul történhetett, mennél több állami erdőség létezett s mennél jobban szét volt az osztva az országban. A községek és alapítványok vagyonaikra nézve az államnak már különben is különös gondnoksága alatt vannak; s talán egy vagyoni ágra nézve sem gyakorolható ez oly könnyedén, mint az erdőkre nézve. A községi erdők felosztását az újabb törvények még többnyire tiltják. Hol ily egész vagy félnyilvános erdők a nemzeti faszükségletnek jelentékeny részét fedezik, ott az irtás a magánerdőbirtokosoknak két föltétel alatt tartózkodás nélkül megengedhető: I. minden szándékolt irtásról az állam előbb értesíttessék, hogy azon erdőket, melyeknek megmaradását nemzetgazdasági okoknál fogva jónak látja (véderdők), kisajátítás utján kárpótlás által magához válthassa. Igazságossági fogalmaink szerint kétség nélkül helyesebb az, ha azon áldozatot, melyet valamely teleknek az egész nép érdekében lehető jövedelmére nézve tenni kell, az egész állam, nem pedig egyes birtokos viseli. II. Minden kiirtott terület a törvény által meghatározandó idő alatt vagy erdősítessék be újra, vagy vétessék bármi más rendes művelés alá. Sűrű népességű országokban nem igen fogja túrni az államhatalom a földtulajdonosok azon jogát, melynél fogva tekintélyes területet egészen parlagon hagyhassanak. Az erdőpusztítást még közvetlenebbül megtiltani nevezetesen azért igen bajos, mert ezen fogalomnak szabatos törvényszerű definitiója felette nehéz. A hol a pusztítás véderdőkre irányul, ennek az állam kisajátítás által veheti elejét. Egyébiránt az erdőkkel való pusztító bánásmód iránti kísérletek közül sokat megszüntethet az erdei szolgalmak korszerű szabályozása is.

Az erdei szolgalmak megváltása. Valamint a földművelés, úgy az erdőszet is magas belterjességi fokán tökéletesebb egységet, kiszámíthatóságot és kezelési szabadságot kíván. Ezen alapszik az erdei szolgalmak megváltása utáni törekvés, mely minden magasb műveltségi fok közös jellege. Némely állam e tekintetben részvétlen egyoldalúsággal járt el az erdőügynek kedvezni akarván, úgy, hogy a szolgalmakat, nem ugyan tökéletesen semmi, de nem is egészen illő kárpótlással annyira megszorította, hogy a lehető fajvédelem a tulajdonosokra nézve meg ne kevesbüljön. Kétségkívül ép oly jogtalan eljárás, mint lenne az, ha ilyen a jobbágytartozások és mezei szolgalmakkal történék; de egy-

szersmind annyiban szívtelenül méltánytalan is, hogy nem a gazdagok fölöslegeit, de a szegények különben is szűk jövedelmét csontkítja. Mert a mezőn terhelt osztályok az erdőn rendszerint jogosultak, és viszont. A jogosultságnak itt is csupán csak elavult módját kellene megszüntetni, a lényegét, azaz bizonyos értékei, még pedig inkább használati, mint esereértékei igényt megtartani, mivel itt sok, többnyire kevéssé művelt kis gazda életszükséglete forog szóban. — Sok erdei szolgálat csakis annyiban gátja a belterjesebb erdésznek, mivel határt ismerni nem akaró módon használtatik, vagy mivel visszaélésekre nyújt alkalmat. A fajzási jog p. o., ha a továbbra való tekintet határain túl megy, az erdőt egészen tönkre teheti; ha valamely világosan meghatározott fanemre vonatkozik, a művelésnek különben talán kívánatos megmáskéntését lehetlenné teszi. Ez utóbbi esetben más fanemmel vagy pénzben adandó a kárpótlás; az előbbiben pedig az úgy sem járó fölös részért épen semmi, mert a tartósság mértékére való megszorítás nélkül rövid idő alatt elenyészne maga a jog is. A határozatlan fajjogosultságok az eddigi közepes szükséglet és termés szerint, állandó kezelési terv létesíthetése végett, határozottan megállapítandók; az ellen, hogy a jog az összes termésnek bizonyos hányadára vonatkozzék ugyanazon érvek szólanak, melyek a mezőgazdasági tized ellen. Mérsékelt és határozott vén fa-beli járadékok ép oly kevéssé ártanak az erdőnek, mint mérsékelt és kamatfelemelés ellen biztosított jelzálogos adósság a földnek. Ezek megváltása az erdőtulajdonosra nézve előnyös lehet ugyan, mert számítása ez által egyszerűbbé válik, de fölötte aggályos a kis szolgálmasra nézve, mert a csekély megváltási tőke könnyedén kisikamlék ám kezeiből, holott faszükséglete folyvást megmarad. A hulladékfára vonatkozó szolgálat magának az erdőnek ugyan nem árt, de gyakorlása könnyen káros visszaélésekre vezethet. Ezt csak szigorú felügyelet akadályozhatja meg, a minék ismét az a legegyszerűbb és legkönnyebb módja, ha minden jogozottnak csak beléptijegygyel engedtetik meg az erdőbe való bemehetés, ennek bizonyos évszakok, napok, — és az egésznek csak egy részére való megszorításával. Hol az idetartozó farészek hamu-tartalma gazdasálatilag különösen fontos, ott rendszerint a kertészrendszer ajánlatos. — Az erdő mellékhaszonvételére vonatkozó szolgálmat a fatermelésre nézve legnagyobb részben ártalmasak. Így p. o: a makkoltatás akadályozza a természetes magültetést. A fűszedés és legeltetés halált hoz a gyöngye növényekre

A hulladékra vonatkozó jog elveszi az erdőtől ennek zsirozóját, forróság és fagynak teszi ki a fák gyökereit. A gyantavakarás nemcsak a fa szaporodását nehezíti, de a már meglevőt is megrontja. Hasonlag a seprővágás és lombszedés. A törvényhozónak itt meg kell figyelnie, mily viszonyban áll a szolgálat műipari vagy mezőgazdasági hatása a fatermelésben általa okozott kevesebb jövedelemhez. Ha amaz túlnyomóbb, a mint hát alacsony műveltségi fokokon ez rendszerint úgy is van, akkor a megváltás a nemzetgazdaságra nézve valóságos veszteség. Ha ellenben emez érezhetőbb a mezőgazdaságbani magas faár, több takarmány- és trágyatermelés miatt stb., a jogozott a különbségből könnyen kielégíthető, s az erdőtulajdonos mégis jelentékeny nyereségben részesülhet. Hogy az utóbbi esetben az oly lassú mezőgazdaság ugrásszerű átmenetektől megkímélendő, mondani sem kell talán. S a legtöbb erdei mellékhasznóvétel ártalmosságának nagyobb részét elveszíti, ha szűkebb korlátok közé szorítottatik. Hogy mily mérvű „kimelés“-sel párosuljon mindig a hulladékszedés, legelőhasználás stb. az, a forgási időn kívül, még a fa gyorsabb vagy lassúbb növekedésétől (tehát fanem, talaj, éghajlat, stb.-től) és a szolgálat enyhébb avagy szigorúbb foganatosításától (tehát a beszabadított marha nemétől és számától, a táplálék bősége vagy szűkétől) is függ. Bizonyára sok nélkülözhetlent és szükségest elvont már az erdészeti egyoldalúság a mezőgazdától.

Erdei kártétel. Az erdei kártétel ellen leghatékonyabb elhárító eszköz az ifjúság gondos nevelése. Tovább személyes tekintély és helyismeret az erdész-hivatalnokban. Sokkal többet használ ám a megtorlásban a gyors és biztosan szolgáltatott, mint az igen kemény büntetés. Ha az állam a magán-erdészeket épen olyan tekintélylyel, különösen törvény előtt tett vallomásaikat hasonló hitelességgel akarja felruházni, mint teszi ezt az állami erdészekkel : nem engedheti, hogy alkalmazásuk esetére tudományos képzettségük és erkölcsi viseletükre nézve bizonyos ellenőrködést nyilvános megesketést, stb. ne tartson fel magának.

Egyleti előterjesztés a földművelési-minister Urhoz az erdészeti törvényjavaslat ügyében.

Nagyméltóságú Minister Ur!

Az Országos Erdészeti-egyesület 1868. évi február hóban egyetértve az Orsz. magyar Gazdasági-egylettel a földművelési-ministeriumhoz egy erdészeti törvényjavaslatot terjesztett fel.

A hazai erdőgazdaságnak általánosan ismert kedvezőtlen állapota folytán nem csak egyesületünk, de az erdők irányában érdekel viseltető közönségnek közvéleménye is azon hitben volt, hogy a kivétel nélkül szükségesnek ismert új erdőtörvény meghozása, a kormány feladatát nagy mértékben megkönnyítő kész előmunkálat betérjesztése után, nem fog soká késni.

A földművelési-ministeriumnak 1868 évi márcziushó 12-én 3756. szám alatt kelt intézménye alapján a február hóban betérjesztett törvényjavaslat az Erdészeti-egyesület az Orsz. Gazdasági-egylet és más meghívott szakértők által tárgyalás alá vétetvén, az akkor létrejött megállapodáshoz képest átdolgoztatott.

Ezen tárgyalás befejezése után naponként várja az erdészeti közönség a törvényjavaslatnak a képviselőház elé való terjesztését; e várakozás ideje alatt pedig tagtársaink méltó elszomorodására nem csak 1868. évi de 1869-ki közgyűlésünkön is azt kellett jelentenünk, hogy az erdészeti-törvényjavaslat még nem terjesztetett az országgyűlés elé!

Az Erdészeti-Egyesület valahányszor szükségét ismeri annak hogy erdőgazdaságunk érdekében a kormány előtt szót emeljen, azt megtenni, nem mulaszthatja el, s így az 1869. évi közgyűlés is elhatározta a kérdésben forgó törvényjavaslatnak az országgyűlés elé való terjesztése végett a földművelési minister urhoz kérést intézni.

Ezen 1869. évi 325. szám tett tiszteletteljes kérésünkre a földművelési minister ur azt válaszolta, hogy az erdő-törvényjavas-

latot, az ipartörvény-tervezet után az ország képviselőinek bemutatni ezt, megelőző legazonban még egy újabb tárgyalás alá kívánja azt bocsátani.

Ezen újabb tárgyalás a folyó évi januárhó 3-ára összehívott enquête által tartatott meg s annak eredményéhez képest a törvényjavaslat ismételve átdolgoztatott, mely átdolgozás felől a tanácskozásokban résztvett egyleti képviselőinktől azon megnyugtató értesítést kaptuk, hogy az újabb tanácskozás alkalmával is elfogadtattak azon alapelvek, melyeket a részünkről benyújtott törvényjavaslat tartalmazott, s melyek az erdőgazdaság természetében gyökereznek; továbbá hogy az enquête tanácskozásaiban kitartó ügyszeretettel és az erdészeti érdekeinek meleg pártolásával résztvett földművelési minister ur a tárgyalások befejezése alkalmával oda nyilatkozott, miszerint reményli, hogy az újabban átdolgozott törvényjavaslatot az ideai husvétii szünetek után a képviselőház elé fogja terjeszthetni.

Nagyméltóságod tisztelt hivatali elődjének ezen szándéka nem teljesülhetett, egyesületünk azonban jó reménnyel van a felől, hogy az erdészeti törvényjavaslatnak az országgyűlés elé leendő terjesztése a már említett tárgyalások és az első beterjesztés óta eltelt 2 és $\frac{1}{2}$ évi várakozás után, figyelemmel a naponként óriási mérvben pusztuló nemzeti vagyponra, — már csak addig késhet, míg Nagyméltóságod azt részletesebben megismerendi.

Egy új erdőtörvény mielőbbi meghozásának szükségességét bővebben indokolni feleslegesnek véljük, mert meg vagyunk győződve, hogy hazánknak jelen szomorú és veszedelmes jövőt jósó erdészeti viszonyai Nagyméltóságodat arra, számos államgondjai mellett is, naponként emlékeztetik.

Ez alkalommal tehát különös tekintettel arra, hogy ideai szeptemberhóban tartandó közgyűlésünknek az erdészeti törvényjavaslat ügyében újabb jelentést kell tennünk: bátorkodunk Nagyméltóságod becses figyelmét a kész erdészeti törvényjavaslatra tiszteletteljesen felkérni, s azon reményben, hogy az abban elfogadott alapelveket Nagyméltóságod szintén osztani fogja egyszersmind azon kérést is tenni, miszerint azt mielőbb az országgyűlés elé terjeszteni s egyesületünket ez iránt megnyugtadni méltóztatnék.

Az orsz. Erdészeti-egyesül. igazgató-választmányának nevében
Budán, juliushó 17-én 1870.

Egyleti előterjesztés a földmívelési-Minister Urhoz a méter-mértékrendszer ügyében.

Nagyméltóságu Minister Ur!

Az Országos Erdészeti-egyesület azon körülmény folytán, hogy a méter-mértékrendszer hazánkban is valószínűen nem sokára be fog hozatni, idei közgyűlésén tárgyalást nyitott a felett, ha nem volna-e tanácsos, hogy a törvényhozás által megállapítandó mértékrendszerbe egy, az erdőgazdaság és fakereskedés igényeinek megfelelő faköbmértékegység is felvételnek. —

Az előnyök, melyeket egy nemzetközileg elfogadott mértékegység az ipar és kereskedelmi forgalomnak valamint a köz- és magán élet számos töendőinek megkönnyítésére nyújt, közgyűlésünk által is teljesen ismeretesekek lévén, a méter-mértékrendszernek az erdőgazdaságban való alkalmazása korszerűnek és szükségesnek ismertetett.

Tekintve azonban azt, hogy a köbméter az erdei használat és értékesítés körében mint egyedüli köbegység nem elégséges, hogy az abból eddig alakított kisebb méretegységek, minő az ezred, század és tizedméretek, az erdőgazdaságban köbegységül kicsinységüknél fogva alkalmazhatóknak nem is gondolhatók, miután erdei terményeink már természetüknél fogva és a használhatóság megtartásának szempontjából is amazoknál sokkal nagyobb terimében kiállítandók: közgyűlésünk az erdőgazdaság igényeihez képest szükségesnek találta egy, az egész köbméternél kisebb és ennek eddig alakított méretrészeinél nagyobb köbmérték-egységnek felvételét is.

Szükségesnek ismeri pedig azon indokból, mert az épületi és szerszámfa, melyek termelésére, a tüzelő pótszerek szaporodása folytán, mind nagyobb súlyt kell fektetni, minél tovább és igen nagy részt apró részletekben is mind nagyobb áron adatik el.

Az erdőgazdaságban most használt legkisebb köbegység a köbláb, minthogy pedig egy köbméter kerek számban, 31,66 c'-ot foglal magában, ennél fogva azt a méterrendszer behozatala után továbbra is köbmérték-egységül tartani nem lehetne a nélkül, hogy az eladásnál és számadásokban is 3—4 tizedestörtet ne kellene használni, melyeket azután a fa magas ára miatt az eladóra vagy a vevőre nehezedő kár nélkül mellőzni sem lehetne.

A most használt bécsi köblábnak megtartása tehát, miután az különben is alkalmatlan és nagy köbegység, a métermérték-rendszernek az erdőgazdaságban való alkalmazása után sem czél-szerűnek, sem kívánatosnak nem mondható, azon körülménynél fogva pedig, mert iparosaink az épületi, mű- és szerszámfa növekedő becsénél fogva szükségleteikhez képest azokból a köbméternél kisebb mennyiséget is venni kívánnak, a 31,66 c'-at tevő köbméter sem lehet az erdőgazdaság legkisebb köbegységeül elegendő. —

Egyesületünk tehát ezen indokoknál fogva a köbméternél kisebb és az erdőgazdaság igényeinek is megfelelő méretegységül elfogadta a méter-rendszerbe minden tekintetben beillő, a köbméternek épen egy századrészét képező méterhasábot, melynek hossza 1 méter, szélessége $\frac{1}{10}$ m. (egy decimeter) és magassága is $\frac{1}{10}$ m. (decimeter), az alapsíkja $\frac{1}{100}$ négyzet méter, mely különben is jól és könnyen képzelhető alak lévén, a gyakorlati és közéletben kétségkívül hamarabb fog általánosabban alkalmaztatni, mint a köbláb, melylyel nemcsak némely fakereskedők, hanem több erdőbirtokos és számos erdész sem akar élni, valószínűen pedig azért, mert koczka-alakjánál fogva nem hasonló semmi alakhoz, melyben a fát az erdőipar terén feldolgozni szokták, míg a méterhasáb az utóbbi tekintetben czél-szerűbb alakkal bír.

A méterhasáb, melynek erdészeti köbmérték-egységül való felvételét a német mezőgazdáknak és erdészeknek f. évben Borosz-lóban tartott közgyűlése szintén elfogadta, használatba vétele iránt pedig a szász királyi pénzügyministerium már a kellő intézkedéseket is megtette, az eddigi köblábnak kerek számban csak $\frac{3}{10}$ -ed részét teszi s azért azon előnnyel is birand, hogy a fa- eladásnál annak töredékeit mindig mellőzni lehet, mihez a frank pénznek behozatalával még az is járulna, hogy egy méterhasáb épületfa ára a 0,4 mostani krajezárt érő egész centimesekben lesz megállapítható s így egyáltalában törtszámokkal nem kellend számítani. —

Az előrebocsátottak alapján mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, miszerint egyesületünknek előadott indokait és kifejezett óhajtását tekintetbe venni — s a méter-mértékrendszer behozatala ügyében szerkesztendő törvényjavaslatban a méter-hársábnak faköbmérték-egységül való felvételét eszközölni kegyeskedjék. —

Budapesten 1869. évi december-hó.

A vasuti talpfák tartósságáról.

Chauche M. C. után.

Nem-preparált talpfák.

1. Tölgyfa-talpfák. A használatban levő faemek közt a tölgyfa jóformán az egyedüli, mely preparálás nélkül talpfául alkalmazható, s ez is csak négyszögletes hasábokká ácsolva. A tölgyfábóli talpfa, ha egészséges, jó földben és lassan nőtt, ha a vizet jól átteresztő kavicsba van ágyazva s a pálya nedvességtől ment, eltart 12—14 évig.

A hannover-braunschweigi és a württembergi pályán voltak s talán vannak is talpfák, melyek 20 év óta tartanak.

20 évi tartósság mindenesetre ritka példája a nem-preparált fa ellenálló képességének, a reá ható rontóerők ellen; de a mechanikai természetű hatások szempontjából tekintve, ha a fa egészséges marad, nem az idő határoz a talpfa tartósságára nézve, hanem a forgalom nagysága, azaz a vonatok száma, gyorsasága, a gépek súlya stb.

A különféle német vasutakon szerzett tapasztalatok e tekintetben a következő eredményt mutatják:

A saarbrückeni pályán a talpfák legnagyobb tartóssága 12 év; átlagosan 8 év.

A saarbrücken-trévesi és rhein-nahei pályán legfőlebb 15 év; (átlag 11 év.) Nagyon száraz, tehát nagyon kedvező talajon. (A 350 méternyi sugarú ívek mind a szögeket, mind a talpfákat annyira igénybe vették, hogy mindkettő korábban romlott.)

A nassaui pályán, kevésbé kedvező talajon, 8 év.

A frankfurt-hanauai pályán 9—11 év.

A neisse-briegi pályán, agyagos kavicsban, 11 1/2 év. Rostált kavicscsal jobb eredményt remélnek.

A magdeburg-württembergi és a rajnai pályán 9 1/2—10 év.

2. F e h é r - f e n y ű - t a l p f á k. (Sapin, Weisstanne). A fehér-fenyűbőli talpfa tartóssága nagyon különböző, de többnyire nagyon kicsiny. Gyakran már a harmadik vagy negyedik év végén ki kell azokat váltani. Átlagos tartóssága:

Az alsó-sléziai és marchi pályán 4—6 év.

A Braunschweigi és Károly-Lajos pályán (Gácsország) 5 év.

A berlin-anhalti pályán 6—7 év.

Az oppeln-tarnovitzi pályán 7 év.

A bajorországi állampályán, gyorsan és nedves talajon nőtt fa tartóssága 5—6 év.

Ugyanott, száraz talajon és lassan nőtt, repedés nélküli fa tartóssága 7—8 év.

A megdeburgi-lipcei és osztrák állampályán 7—8 év.

A Ferdinand (osztrák) és szász nyugati pályán 8 év.

3. B ű k k f a - t a l p f á k (hêtre, Buche). A bükkfából talpfa, mely kellőleg preparálva nagyon jól eltart, természetes állapotában egyike a legrosszabbnak. A száraz és nedves idő váltakozásai gyorsan megrontják; ritkán is használtatik preparálás nélkül. Tartóssága:

A braunschweigi pályán $2\frac{1}{3}$ —3 év.

A rajnai pályán (Bingen és Rolandseck között néhány ezer talpfával kísérlet tétetvén) 3 évnek bizonyult.

4. S z u r k o s f e n y ű - t a l p f á k (pin, Kiefer) tartóssága:

A spanyol északi pályán 2 év.

A gratz-köflachi pályán 2—4 év.

A braunschweigi pályán 4 év.

Az oppeln-tarnowitzi pályán 4 év.

5. N y á r i f e n y ű *) - t a l p f á k (méléze, Lerche, larix.)

Bajorországban, mély völgyekből vett nyári fenyűk tartóssága 6—8 év. Hegyekből vett nyárfenyűké 10—15 év.

A gratz-köflachi pályán 9—10 év.

Meggondolva sok különféle befolyást, melyek magának a fának tulajdonságait módosítják, s a kavics különféleségét, melybe a talpfa fektetik, nem fogunk csodálkozni az eltéréseken, melyek

*)Ezen elnevezést avval lehet indokolni, hogy a tús-levelű fák között egyedül ez bir azon sajátsággal, hogy tüit, vagyis leveleit telenként elhullatja.***)E.B.

**) Részünkről indokoltabbnak ismerjük a vörös-fenyű elnevezést, mely a fának, illetőleg gesztjének színétől származik. Szerk.

ugyanazon fanem tartósságában tapasztalhatók. Ugyanazon talpfa különböző tartósságu lehet különböző kavicsban s a szerint, a mint bevágásban vagy töltésben használtatik föl stb. Végre az éghajlat is befolyással van a talpfák tartósságára.

Preparált talpfák.

1. *Creosot*. Angol vasutakon szerzett hosszú tapasztalás a creosottali preparálást nagyon hatásosnak bizonyítja, feltéve, hogy igazi creosot használtatik s a preparálás jól végeztetik. Ennek dacára, magában Angolországban lassanként elállnak a creosottal való preparálástól.

2. *Réz kéne g* (Kupfer-Vitriol). A rézkénnel preparált talpfák tartósságának megítélésére szolgáljanak a következő adatok:

Fehérfenyű-talpfákból 8 év lefolyása után megújítani kellett:

4·7 % -ot a berlin-magdeburgi pályán ;

3·8 % -ot a porosz keleti vasuton.

3 % -ot a magdeburg-wittembergi pályán.

Bár felső Sziléziában a százalék 51-re rúgott — hihetőleg valami véletlen körülmény következtében — mindazonáltal itt is azon véleményben vannak, hogy átlagosan 12 évi tartósságra számíthatnak.

Szurkosfenyű talpfákból 7 év lefolyása után megújítani kellett:

31 % -ot az achen-düsseldorfi pályán.

Bük-talpfákból 9 év lefolyása után az imént említett pályán 97 % -ot kellett megújítani.

A westpháli vasut igazgatóságánál úgy vélekednek, hogy a rézkéne g alkalmazása nem hosszabbítja lényegesen a faragott tölgy-talpfa tartósságát.

A berlin-hamburgi pályán 20 évi tapasztalat alapján azt következtették, hogy a faragott, de nem preparált tölgyfa, és rézkénnel preparált fehérfenyű-talpfák egyenlő hosszú ideig tartanak és pedig egyre-másra 14 évig.

A berlin-postdam-magdeburgi pályán a fehérfenyű tartósságára nézve ugyanazon számot találták.

A magdeburg-wittembergi pályán e tartósságot 16 évre tették, a porosz keleti vasuton 13 évre, s a Fridrich-Wilhelm pályán

10 évre, ha a preparálás nyomás segélyével vitetett véghez; míg a forró folyadék által preparált talpfák tartósságát csak 5 évre.

Az achen-düsseldorfi-ruhrti és rajnai vasuton a rézéleggeli preparálást nem tartják kielégítőnek és mellőzik, míg a bajorországi vasutakon épen erre a Boucherie-féle preparálási módra fektetik a főszlyt, mely utóbbi Németországban még kevésbé van elterjedve. A német mérnökök véleménye, egészben véve nem igen kedvező a rothadást gátló preparálást illetőleg, holott Franciaországban igen fontosnak tartják azt.

3. Chlor-zink. A chlor-zinkkal preparált talpfák megújítása körül következők a tapasztalatok:

Tölgyfa-talpfákból a hannoveri régi vasutakon 16 év lefolyása után 8·7 %-ot kelle megújítani.

A bréma-wunstorfi pályán 13 év lefolyása után 2·3%-ot.

10 év lefolyása után:

1·6 %-ot a hannoveri legujabb pályákon.

0·85 %-ot a braunschweigi pályán.

Fehérfenyű-talpfákból 8 év lefolyása után kicserélni kellett:

0·6 %-ot a hannoveri pályákon, és csak

0·3 %-ot a braunschweigi vasutakon.

Bükk-talpfákból 7 év lefolyása után kiváltani kellett:

26·7 %-ot a köln-minden pályán. E szám különösen kedvezőtlen, a hannoveri pályákon talált számokhoz képest.

8 év lefolyása után:

5·5 %-ot a braunschweigi pályákon.

10 év lefolyása után:

4·9 %-ot a hannoveri pályákon.

Szurkosfenyű-talpfákból 7 év lefolyása után kicserélni kellett:

25·25 %-ot a bádeni pályákon.

41·5 %-ot a Ferdinánd- (osztrák) északi pályán.

A dresdai gyűlés *) kimondá, hogy nem lehet határozott következtetést vonni a német vasutakon nyert, s egymástól eltérő eredményekből; mégis felállithatni vélé a következő táblát, a természetes fából való, s a jól preparált talpfákra nézve:

*) Referate über die Beantwortungen etc. Hannover, 1865.

A talpfa neve	közép tartóssága	
	nem preparálva	preparálva
tölgyfa	14—16 év	20—25 év
fehérfenyű	7—8 „	12—14 „
szurkosfenyű	4—5 „	9—10 „
bükkfa	2 ¹ / ₂ —3 „	9—10 „
nyárfenyű	9—10 „	„

Közli: Erdey Benedek.

(A magyar mérn. egyl. közlönye után.)

Az Országos Erdészeti-Egyesület 1870. évi juliushó 17-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Keglevich B. gróf elnök; Tisza Lajos alelnök; Divald J., Eleőd J., Gombosy J., Kádár J., Mednyánszky D. báró, Scholcz R., Stengel D. választmányi tagok; Máday I. rendes tag, Kauser J. építész és Bedő A. egyl. titkár.

I. Elnök felkérésére Kauser építész ur megismerteti azon háztervet, mely-szerint az egylet háza a Pesten kínálkozó kettős telek megvételének esetére felépítendő lenne, s mely tervezetnek alapul vételével a 100 négyszög-ölnyi telek megvételére és egy háromemeletes ház felépítésére kerek-számban 77000 forint szükségeltetnék.

Tisza Lajos alelnök ur megbízatásához képest szintén értesíti a választmányt, hogy Budán a bécsi-kapu utcában a várból kifelé való kilátással talált egy eladó házat, melyért 48000 forintot kérnek, és a melyet úgy áránál mint minőségénél fogva az egylet számára alkalmasnak ismer.

Az igazgató választmány, miután a Pesten felajánlt kettős háztelek árát négyszögölenként 230 frttal igen drágának találja, annak megvételétől eláll, — s általában is a telekszerzés és házépítés ügyét, tekintve az időközben felmerült politikai viszonyokat —, melyek egyfelől a szerzendő pénz árának felemelésével, másfelől pedig a pénzzé teendő értékpapírok árának csökkentésével kettős tényezőként folynának be a költség nagyobbítására — egyelőre elhalasztandónak ismeri.

II. A titkár felolvassa Kolozsvár sz. k. város közönségének azon átiratát, melylyel a folyó évi közgyűlés idejét szeptember-hó 25-- 30 napjaira véli kitűzni.

A választmány a t. városi közönség által megjelölt napokat alkalmasaknak ismeri, mindazonáltal figyelemmel arra, hogy a Kolozsvártt idei sept. 9 és 11. napján megtartandó löverseny alkalmával több erdőbirtokos egyleti tag már helyben lesz, megbizza elnököt, hogy Kolozsvár város tanácsánál kérdést tegyen az iránt, ha vajjon a t. város részéről nincs-e valami akadály az ellen, hogy a közgyűlés szeptember hó 12—17. napjain tartatnék meg, kijelentvén egyszersmind azt is, miszerint akadályozás esetében az egyesület legkészségesebben csatlakozik ahhoz, hogy a közgyűlés szeptember hó 25—30 napjaira tűzessék ki.

Együttal megválasztatnak a közgyűlésre ügyvezetőkül Klipunovszky Károly m. kir. erdőtanácsos és Récei Pap Albert városi főerdész urak.

III. A közgyűlésén tárgyalandó erdőgazdasági kérdések kitűzésére kerülvén sor, felolvastatnak a Kolozsvár városa által és más szakértők részéről kitűzni ajánlt kérdések, melyek alapján a következők tűzetnek ki: *)

IV. Az egyesület a magyar orvosok és természet-vizsgálóknak Aradon, idei sept. hó 6—11 napjain tartandó közgyűlésére meghivatván, a választmány az egylet képviselőjére Mednyánszky Dénes báró és Máday Izidor tagtársakat kéri fel.

V. Elnök felkéri a választmányt, miszerint tekintve azt, hogy a kész erdészeti törvényjavaslat mindeddig nem terjesztetett az Országgyűlés elé s hogy időközben a földművelési ministerium tárczája is más kezekre bízott, nem volna-e czélszerű, hogy említett törvényjavaslat ügyében a hivatalát közelebből átvett földművelési minister urhoz előterjesztés intéztessék?

A választmány, — tekintettel arra, hogy az erdészeti törvényjavaslat ügyének állásáról a közgyűlés előtt jelentés teendő, helyesli azt, hogy annak az Országgyűlés elé való terjesztése végett a földművelési minister urhoz kérés intéztessék, s ehez képest elfogadja az elnök indítványát és a titkár által javaslatba hozott következő előterjesztést: **)

VI. Elnök jelenti, hogy az Erdészeti-kistűkör pályadíjára ezen jelige alatt: „tiszteljük az erdőket, mert azok a mi jólétünk előmozdítói“, a folyó évi május 1-én lejárt határidőig az elnökséghez

*) L. 30. Lapon.

***) L. 16. Lapon.

intézve egy pályamű érkezett, s hogy jelenleg bírálók választása szükséges.

A választmány a kérdésben forgó pályamű megbírálására Prindl András, Scholcz Rezső és Wagner Károly tagtársakat azon hozzáadással kéri fel, miszerint tekintettel arra, hogy a pályázati feltételek szerint az Erdészeti-Kistűkör pályadíja az idei közgyűlésen kiszolgáltatandó, sziveskedjenek bírálati jelentéseiket a folyó évi közgyűlés azon napja előtt, melyen az Erdészeti kézikönyvre és Kistűkőrré történt pályázatok ügye tárgyalatni fog, az elnökségnek átszolgáltatni.

VII. Az Erdészeti-kézikönyv és Erdészeti-Kistűkör pályadíjára 400 frt. az Illés Nándor tagtárs által irt erdőműveléstan című könyv kiadására pedig szintén 1000 frtot meghaladó tetemes összeg lévén szükséges, elnök indítványozza: hogy az egyesület a földművelési minister urat kérje meg, miszerint az egylet előbb említett kiadásainak fedezésére, hasonlóan a földművelés más iparágainak érdekében tett intézkedésekhez pénzbeli javadalmazás adassék.

A választmány az indítványt elfogadván, a kellően indokolandó kérelem szerkesztésével és előterjesztésével az elnököt és titkárt oly utasítással bizza meg, hogy ne csak a folyó évre —, de az erdészeti szakképzettség terjesztésének hathatósbb eszközölhetése végett jövőre is kéressék javadalmazás.*)

VIII. Elnök bemutatja az 1869. évre kiadott egyleti évkönyvet, kérvén a csupán magyar nyelven eszközölt kiadás jóváhagyását.

A választmány az 1869-ki évkönyvnek magyar nyelven való kiadását helyesli, az iránt azonban, hogy jövőre németnyelvű kiadás eszközöltessék-e vagy ne? a közgyűlés utasítását határozza kikérni.

XI. A titkár a következő alapító tagokat jelenti be: Kremser János m. k. erdőmestert 100 frt; Scherffel Samu m. k. erdőtanácsost 100 frt; Lehoczky Jánost 200 frt; Hoffmann Samut 100 frt; Reich Adolfot 100 frt; Krivosz Andrást 200 frt; Mikó Pétert ujabban 100 frt; Zúcky Károlyt ujabban 100 frt; Denk Adolf m. k. erdőmestert 100 frt; Deés város közönségét 100 frt; Versecz sz. k. város közönségét 200 frt; Máday Izidor minist. titkárt 100 frt; Borszék y Soma minist. fogalma-

*) L. 32. Lapon.

zót 100 frt és Pest sz. k. város közönségét 100 frt alapítványi kötvényben biztosított alapítvánnyal.

Tudomásul vétetik, hogy Bikkal Nándor alapító tag 100 frtnyi alapítványát készpénzben befizette.

Évdijas taggá vétetik fel: Schréter Károly m. k. erdész.

X. Az egyleti pénztár 1869. évi számadásainak és az alapítványi pénztárnak megvizsgálásával s az eredmény felől a folyó évi közgyűléshez intézendő jelentéstétellel Divald József és Balázs Vincze tagtársak bizatnak meg.

XI. A jegyzőkönyv hitelesítésére Eleőd Józsa és Scholcz Rezső tagtársak kéretnek fel.

Hitelesítésül:

Láttam Keglevich Béla.

Eleőd Józsa és

Jegyzette, Bedő Albert.

Scholcz Rezső.

Az egyesület 1870. évi közgyűlésén tárgyalandó erdőgazdasági kérdések.

1. Közlemények a Kolozsvár városi és általában az erdélyi erdészeti viszonyokról; u. m. az erdők állapota, művelése, használata, a fafogyasztás, faárak, munkabér és az erdők jövedelme felől, ide értve a mellékhasználatokból nyerhető jövedelmezést is.

2. Mi szükséges hazai erdőgazdaságunknál arra, hogy az erdei rendőrség sikerrel legyen gyakorolható s mi uton lehetne a felmerülő erdőkárosítások és falopások lehető megakadályozását és kevesbitését eszközölni?

3. Tekintettel a legnagyobb fatermés eszközlésére, szükséges-e általában az állaboknak, — különösen pedig a tölgy vagy más lombfa-nemekből álló sarjerdőknek gyéritése s főleg minő feltételek és viszonyok közt engedhető az meg?

Mily állapotban vannak Erdélyben a községi erdők s miképen intéztetik azok irányában az állam felügyeleti joga? Az Erdélyben működő urbéri törvényszékek előtt, mennyire haladott az erdei szolgalmak megváltásának ügye, — minő eljárást követtek a szolgálmányok terjedelmének kipuhatólására és a váltságul szolgáló erdőterület nagyságának meghatározására; mily tapasztalatok tétettek a szolgálmányok megváltása körül s minő nehézségek merültek fel?

5. Miképen számított ki az elengedendő adó összege ott, hol erdőégés volt? Mely tényezők vétessenek alapul

az elégett erdőségeket megillető adó-elengedés kiszámításánál s tekintettel a szenvedett kárra és az elégett erdő minőségére, mily időre terjedjen ki az adómentesség tartama ?

6. A sövény-kertelések Erdélyben nemcsak a belső, de a külső telkekre is nagy mértékben alkalmaztatván, az e célra szükségelt fonó-vessző megszerzése végett ott számos erdő pusztult el, mit kellene azért tenni, hogy az említett okból eredő további károsodásoknak eleje véthessék ?

7. Mi módon lenne a mezőség vidékének kopár és sovány legelőt is alig szolgáltatható talaja a legczélszerűbben beerdősíthető ?

Egyleti előterjesztés a földművelési minister urhoz az egylet számára adandó pénzbeli javadalmazás ügyében.

Nagyméltóságú Minister Ur!

Az Országos Erdészeti-egyesületnek az erdészeti szakképzettség terjesztése egyik feladatát képezvén, egyletünk ebből folyólag 1867. évi közgyűlésén 200 forint pályadíjat tűzött ki, egy a műszaki segédszemélyzet számára irandó erdészeti kézikönyvre —, 1868. évi közgyűlésén pedig hasonlóan 200 frt díjazás mellett egy erdészeti-kistűkörre nyitott pályázatot, míg e folyó évben egy erdőműveléstan kiadását vállalta el.

Az előbb megjelölt pályázatokra összesen öt pályamű érkezett, melyek részben meg vannak bírálva, részben bírálat alatt állanak, az eredmény kihirdetése azonban folyó évi szeptemberhóban tartandó közgyűlésünkön a pályadíjak kiadása mellett fog eszközöltetni; a szintén bírálat álló erdőműveléstan nyomtatása pedig közgyűlésünk után fog megkezdetni.

A megjelölt tankönyvek pályadíjára és kiadására kerekszámában 1500 frt leendő szükséges, mely költségek fedezésére az erdőműveléstanért előfizetés és eladás után alig várhatunk 4—500 frtot.

Tekintve azt, hogy egyesületünk anyagi segély ügyében egyedül a személyenként 5 frtot tevő tagsági díjakra van utalva, s hogy a fennebb részletezett kiadásokon kívül az egylet évkönyvére, külön füzetekben megjelenő közleményeire és az Erdészeti-Lapokra fordítandó évi rendes kiadásaink összege kerekszámában szintén 1000 frtot tesz s hogy a többi fenntartási költségeken kívül ezen kiadásokat egyedül ön-erőnkön, igen nagy és feladataink megoldásában jövőre is jelentékeny bémulást előidéző áldozattal lennünk képesek fedezni: bátorkodunk Nagyméltóságodat legmélyebb tisztelettel megkérni, miszerint a földművelés többi ágainak érdekében tett és kivétel nélküli elismerésre talált javadalmazásokhoz hason-

lóan, kegyeskednék az erdészet számára is, nevezetesen pedig a fennebb megjelölt szakkönyvek után felmerülő költségeink fedezésére egyesületünket, a közgazdaszáti czélokra — vagy a földművelési irodalom előmozdítására szánt alapból, bölcs belátása szerint kiszabandó kegyes javadalmazásban részesíteni.

Ez alkalommal bátorkodunk még Nagyméltóságodhoz az erdészet ügyének jövőre való kegyes pártolásáért is tiszteletteljes kérelmet intézni.

Az Országos Erdészeti-egyesületnek a fejlődés kezdetén álló hazai erdőgazdaság érdekében, — hogy ez, a termelés használat és értékesítés terén örvendetes gyorsasággal haladó más földművelési ipar-ágakkal párhuzamban legyen tartható, — úgy a gyakorlati, mint az elméleti téren igen sok és fontos teendői vannak, melyeket korlátolt anyagi erejével megbirni vagy a szükségességnek megfelelő gyorsasággal csak részben is kivinni képtelen.

Nagyméltóságod bölcsen ismeri, hogy az erdészeti szakképzettség terjesztése, a területének igen jelentékeny részében erdőgazdaságra utalt Magyarországon, sok és szorgos tenni valót igényel; így például hiányoznak az erdészeti szaktudomány egyes főágaira vonatkozó tankönyvek, valamint a főbbágak fontosabb és magukban is önálló egészet képező részeinek magyar nyelven való és a naponkénti tapasztalással bővített leírásai; erdőket alkotó fáink termőhelyi igényeinek, sajátságainak és növekvési viszonyainak nem csak általános, de specialisabb és összehasonlító tanulmányozások alapján való kipuhatolása, nem különben erdőtalajunk természetes tulajdonságainak közelebbi ismertetése; szükséges továbbá azon akadályok felderítése, melyek a legkülönbözőbb és több helyt bámulatos ellentétben álló erdőgazdaságunk fejlődésének útját állják; feladatunk még az erdőművelés iránti hajlam serkentése végetta kitűnő sikerrel teljesített erdőültetések szakszempontról való jutalmazása, a mint az a Lajtán tuli tartományokban is történik; az erdőműszaki téren tett vívmányok gyámolítása és gyakorlati érvényre való juttatása, alkalmas szakembereknek bel- és külföldön való utaztatása s az erdészeti magyar irodalom folytonos pártolása.

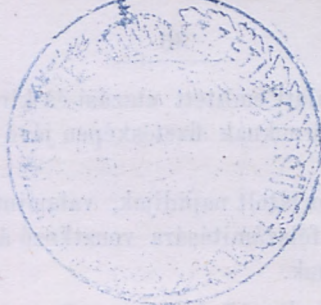
Mindezen feladataink sikeres megoldását pedig, tekintve a rendelkezésünkre álló gyenge anyagi forrást, csak akkor reméljük biztosabban elérhetni, ha ügyünknek Nagyméltóságod hathatós gyámolítását megnyervén, Egyesületünk az erdészeti szakképzettség előmozdítása körül teendő kiadásainak fedezésére a részéről fel-

használható pénzerőn kívül, nem csak a folyó évben de jövőben is évenkénti javadalmazásban részesül s Nagyméltóságod az államköltségvetések megállapításánál ügyünkre kegyes figyelemmel leend.

Legmélyebb tisztelettel bátorkodunk azért Nagyméltóságodat megkérni, miszerint kegyeskednék egyesületünknek ugy a jelen esetre, mint jövőre tett kérelmeit a részünkről óhajtott irányban elintézni s minket hazafiui bizalommal várt böles határozatával mielőbb megörvendeztetni.

Budán, 1870. július hó.

23023. szám.

Pénzügyministeri körrendelet az erdőgyakornokok által felszámítható díjak ügyében.

Miután az erdőgyakornokok által felszámítható utazási és kirándulási költségekre nézve kételyek merültek föl, az ez iránt főnálló szabályok és az 1869. évi 20809. számú utasítás 12. §-ának értelmezése, mihez tartás végett a következőkben foglaltatik össze:

1) Az erdőgyakornok azon esetben, ha igazgatósági rendelet folytán valamely bizottsághoz (comissio) beosztva rendes lakhelyén kívül működik, az utazás és szolgálattétel tartama alatt —, továbbá, ha igazgatósági rendelettel más állomásra helyeztetik át, vagy az erdőhivatal kerületéhez tartozó valamelyik helységbe hosszabb szolgálattétel végett küldetik ki, az utazás idejére teljes napdíjat számíthat föl.

Ezenkívül szabályszerű utiköltségre, azaz egyszerű postajárandóságra minden mellékdíj nélkül, illetőleg vasuti vagy gőzhajói díjra tarthat igényt.

2) Azon esetben, ha az erdőgyakornok az 1) alatt érintett állomásról, vagy lakhelyről közvetlen előljárójának utasítása folytán egy mértföldnyi (2 óra járás) vagy nagyobb távolságra hivatalos kirándulást tesz: napidíjának egy negyedére, és ha a szolgálat érdekében éjen át is kint maradni kénytelen, napidíjának felére tarthat igényt; ha pedig fél egész egy mértföldnyi (1—2 óra járás) távolságra kirándul és a délen át való kintidőzésnek szüksége a szolgálattétel által indokolva van és az előljáró által bizonyíttatik, szintén napidíjának egy negyedét számíthatja föl.

Ezenkívül az erdőgyakornok fél mértföldnyi és nagyobb távolságra terjedő kirándulások alkalmával lójárandóság fejében egy napra negyvenkét krajczárt számíthat föl, mely felszámításnak akkor is van helye, ha bizottsággal való kiküldetése esetében valamelyik helységből fél mértföldnyi és nagyobb távolságra az erdőbe kirándul.

3) Az 1) és 2) alatt említett utazási és kirándulási illetményekből az erdőgyakornoknak fizetesképen járó napi ija nem vonatik le.

4) A teljes és korlátolt napidíjak, valamint az utazási költség és lójárandóság fölszámítására vonatkozó általános szabályok érintetlenül főtartatnak.

Budán, 1870. június 17-én.

A m. k. pénzügyminister meghagytaból.

F l u c k.

Hirdetmény,

a f. 1870. évben tartandó erdészeti államvizsgák érdekében.

Az erdészeti államvizsgák s folyó 1870-iki évben is az eddigi módozatok szerint fognak magtartatni.

E czélből nevezetesen az intéző erdőtisztek államvizsgájára Pesten, — az alárendelt erdészeti személyzet vizsgájára pedig szintén Pesten, továbbá Pozsonyban, Kaposvárt, Kassán és Temesvárott fognak a vizsgáló bizottmánynak megalakittatni, melyek előtt az illetők a kívánt vizsgát f. évi október hó 3-án letehetik. — Az erdélyi részekben tartandó államvizsga tárgyában az erdélyi kir. biztos fog intézkedni.

A felsőbb erdészeti államvizsgát letenni szándékozók figyelemzetnek, hogy eredeti bizonyítványokkal felszerelt ebbeli folyamodványaikat s az államvizsga letétele előtt megkivántató erdészeti tárgyról szóló munkálataikat legfeljebb f. é. september hó 10-ig a a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministeriumhoz terjeszék fel, — mig az alárendelt közerdészeti vizsga letévése iránti kérvények, — kivéve azokat, melyek a Pesten tartandó közerdészek államvizsgájára vonatkoznak, s melyek az említett ministeriumhoz nyujtandók be, — közvetlenül a vizsgáló bizottmányoknak említett székhelyein működő megyei kormányzók elé terjesztendők.

Kelt Pesten. 1870. évi május hó 18-án.

A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministeriumtól.

Törvényjavaslat,

az erdei haszonvételek rendezéséről és a legelő elkülönítéséről. *)

24. §. A hol a községek az erdőknek vagy valamely erdőrésznek már az urbér behozatalakor kizárólagos használatban voltak, vagy abba később jutottak, ha a volt földesurnak az erdőből vagy erdőrészből a törvényes viszonszolgáltatáson felül 1848. január 1-ig sem erdei, sem legeltetési haszonvétele nem volt: az erdei haszonvételek rendezésének nincs helye, és az erdő, illetőleg az erdőrészes egészen a község tulajdonává válik.

25. §. A mennyiben a 24 §-ban érintett erdő vagy erdőrészes a községbeli volt urbéresnek csak egy részének volt kizárólagos használatában, és a többi urbéresnek a faizást a viszonszolgáltatások mellett egy más erdőben gyakorolták: ezek erdőilletménye ezen erdőből adandó ki.

26. §. A hol a volt jobbágyok 1848-ik évig a faizás törvényes élvezetében voltak: a helyett számukra azon erdőből, melyben a faizást törvényesen gyakorolták, egy azon haszonvételek megfelelő rész leszen kihatandó.

Mind a volt jobbágyokat ezen kihatott erdőrészesben, mind a földesurat a fenmaradó téren teljes tulajdonjog illeti, és mindegyik felet a számára kihatott erdőrészesben az erdőrendszabályok megtartása mellett, minden erdei haszonvételek telj s jog illeti.

Ezen rendelkezés az egyes jobbágyok vagy az egész községek számára már kihatott erdőkre nézve is szabályul szolgál.

27. §. Ha a már befejezett erdőszabályozásnál a volt urbéreseknek jutott erdőben a földesuraság részére vagy a földesurnak fenmaradt erdőben az urbéresnek számára egyes erdei haszonvételek hagyattak fenn: az ily szolgálomak a jelen törvény 17—22 §§. szerint

*) Kivonat az urbéri birtok-viszonyok rendezéséről az igazságügyi minister által a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslatból. Sz.

megváltandók. (17. §. A váltáságot azon összeg képezi, mely az évi szolgálmányok értékének huszszoros összegéből egy hatodrésznek a beszedési és kezelési költségek fejében való levonása után fenmarad.

A szolgálmányok értékének meghatározásánál, a mennyiben ez készpénzből állott : ennek összege veendő alapul; ha pedig kézi vagy ígás napszámából állott a szolgálmány, amannak értéke 17½ emezé pedig 25 o. é. krra teendő; végre terménybeli szolgálmányok esetében az 1842—1847 (hat évi) összes termés egy hatodrésze veendő évi szolgálmányul, s annak értéke az 1847-ik évben fenállott középár szerint számitandó ki.)

28. §. A volt jobbágyok számára kihatandó erdőter mennyisége és helye, ha az iránt szabad egyezkedés nem jöne létre, birói ítélet által leszen meghatározandó.

A bíróságok e végre kötelesek mindenekelőtt a volt jobbágyokat az 1836. VI. t. cz. 4. §-sa értelmében törvényesen illető faizási és makkoltatási haszonvételeknek, valamint az 1836. VI. t. cz. 8. §. értelmében a földesurnak járó viszontszolgáltatásoknak miségét és mennyiségét kinyomozni; továbbá szakértők előleges meghallgatása után megállapítani: vajjon minden egyes telekre nézve, ennek nagyságához képest, mennyi erdőter felel meg holdszám szerint a helyviszonyokra s különösen az erdő minőségére s termőképességére való tekintettel, azon urbéri faizási haszonvételeknek, a melyek eddig a telekhez csatolva voltak, s ezentul erdőter kihatása által lesznek fedezendőek.

Nyolcz zsellér számára egy egész telki illetőség hasitandó.

29. §. A telki illetmény megállapításánál azon szabály tartandó szem előtt: hogy rendszerint egy egész telekre két holdnál csekélyebb s nyolcz holdnál nagyobb tér, holdját 1200 négyszög öllel számitva nem szabathatik; és csak ott, hol a helyviszonyokhoz képest ezen mérték mellett az eddigi törvényes haszonvétel nem kerül ki, lehet nagyobb terület megállapítani, de a 30-ik §. kivételével semmi esetben sem tizenkét holdon felül, holdját 1200 négyszög öllel számitva.

Egyébiránt az illetmény két holdnál csekélyebb mértékre is leszállittathatik, ha a jobbágy által 1848. január 1-ig élvezett haszonvétel oly csekély volt, hogy annak folytatására két holdnyi erdőter sem kívántatik.

Továbbá ügyelni kell arra, hogy a volt jobbágyok számára

oly minőségű erdőréssz hasitassék ki, mely a faizás folytono sgyakorolhatására alkalmas.

A jelen törvény 23. §-ban érintett községekben az illetmény képzeleti telkek után szabandó ki, mely képzeleti telkek alakításánál a szomszéd községek telki állományainak mérve szolgál zsinormértékül. (23. §. Oly községben, a hol az urbér behozatalakor a jobbágytelkek száma nem határozott meg, habár a községi lakosok urbéri tartozásokat teljesítettek vagy azok helyett részben vagy egészben pénzt fizettek is: maradvány felszámításának helye nincs.)

30. §. A hol a volt jobbágyok az 1836. VI. t. cz. 4 §-ának végpontjában érintett erdőkben a rendes faizási haszonvételeken főül fakereskedést, szénégetést vagy más kivételes haszonvételeket gyakoroltak, az erdei illetmény kiszabása nem a 29. §-ban érintett mérték szerint történik, hanem becsü útján határozandó meg azon erdőtér mennyisége, a mely jövőre az 1848. évig élvezett haszonvételeknek megfelel.

31. §. Ha a volt jobbágyok valamely idegen határbeli erdőben gyakorolták a faizást: illetményük azon erdőtől hasítandó ki.

32. §. Azon lelkészek és iskolatanítók számára, kiket az eddigi urbéri törvények szerint (1836. VI. t. cz. 4. §.) faizás illet, a felhozott elvek szerint ott, a hol az erdőilletmények kihasítása megtörténik, a mennyiben más egyezkedés nem létezik, az elsőbbség számára egy egész, az utóbbiak számára féltelki erdőilletmény hasítandó ki.

33. §. Az ezen határozatok folytán a volt jobbágyok számára kihasítandó erdőtér községerdő gyanánt kezelendő, s a gazdálkodás az ily erdőkre nézve fenálló vagy ezután kibocsátandó szabályok szerint a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt gyakorlandó.

A községi erdőbe a lelkészek s iskolatanítók számára kihasítandó erdőilletmények is befoglalandók, s ennél fogva abból a község által az illetménynek megfelelő famennyiség kiszolgáltató.

Az eddig már megtörtént rendezések alkalmával tett eltérő rendelkezések ezen határozat által nem érintetnek.

34. §. Addig, míg az erdei haszonvételek jelen törvény szerint rendeztetnek, az eddigi törvényes határozatok ugy ezen haszonvételek tekintetében, mint az ezekért járó viszonzszolgáltatokra nézve, erejükben fennmaradnak.

38. §. A legeltetés a volt jobbágyok tulajdonát képező földeken, az egykori földesurakat többé nem illeti, de a jobbágyok sem legeltethetnek a volt földesuri földeken.

Ugyanez áll különösen az erdő-, nádas- és legelő részekre is, a melyek az elkülönzés folytán egyik vagy másik félnek illetményül jutottak.

39. §. A legelő elkülönzés az 1836. VI. t. cz. 3. §-ának határozatai szerint történik.

A jelen törvény 23. §-ában érintett községekben a legelőilletmény kiszabása, a 29. §. végbekezdésében az erdő-illetmény kihasítása iránt megállapított módon eszközölnöd.

40. §. Hol a gyep-legelő hiánya vagy elégtelensége miatt a volt jobbágyok a legeltetést az urasági erdőben is gyakorolták: a legelő-illetmény az erdei legelőből is kiadandó vagy pótolandó. Az erdőből kihasított legelőrész a volt jobbágyok erdő-illetményébe nem számítható be, de viszont az azon találtató fák sem illetik a volt jobbágyokat. A hol azonban a legelő illetmény a gyeplegelőből is kikerül: ott azt a gyeplegelőből kell kiadni, habár az urbéresek az erdő legelő gyakorlatában voltak.

41. §. Csapások, utak, teljesen haszonvehetlen terek, ugy a községi utcák és a rendes közlekedéshez szükséges terek senki illetményébe be nem számíthatók.

A haszonvehetlen tér annak tulajdona, a kinek birtoka közésik; különben a földesurat illeti.

A közlekedési utak, az utcák és a község beltelkén létező, magánjogi tulajdont nem képező terek: községi vagyont képeznek, — érintetlenül hagyatván az ily téreken másokat illető vásárjog.

A gazdasági utak és csapások a községbeliek birtokán ezeket — a földes ur birtokán pedig ez utóbbit illetik.

42. §. A volt jobbágyoknak jutott közlegelő az egyesek közfelosztandó, ha a felosztást kérők urbéri birtoka a határban levő urbéri birtoknak legalább egy negyedét teszi.

A felosztási költségeket a tulajdonosok, a mindegyik részére jutott terület aránya szerint viselik.

Meghívó

Az Országos Erdészeti-Egyesület 1870. évi
közgyűlésére.

Az Országos Erdészeti-Egyesület idei közgyűlését szeptemberhó 25—30 napjain Kolozsvár sz. k. városában és vidékén tartván meg, alolirottak e gyűlésre az egyesület tagjait, a szakembereket és a magyar erdőgazdaság ügye iránt érdeklélő közönséget hazafiui tisztelettel hívják meg.

A közgyűlésben résztvevő tagokat Kolozsvár sz. k. város, mint házi-gazda fogadja, oda- és vissza-utazásaik alkalmával pedig az összes hazai vasutak és a személyszállító két gőzhajózási társaság által is, az egyleti igazoló-jegy előmutatása mellett, a rendes vitel-díjak feléért szállíttatnak.

A megjelenők számáról az elszállásolhatás végett kellő tájékozást óhajtván, kérjük a résztvenni kívánókat, hogy szándékaikat f. évi sept-hó 10-ig az egylet titkári hivatalával — Budán — közöljék, ezen határidő eltelte után pedig Récesei Pap Albert városi főerdészhez Kolozsvárra intézzék.

Az egyesületbe ujon belépő és 5 frt. évdíj fizetésére kötelezett tagok a felvétel eszközléséért és az igazolási jegyekért sziveskedjenek az egylet titkári hivatalához fordulni.

A jelentkezési iroda a közgyűlés ideje alatt és az ezt megelőző napon Kolozsvár város tanácsházánál.

Azon meggyőződésben lévén, hogy az erdélyi erdészeti viszonyoknak közvetlen ismerete nem csak az Erdélyben élő, de az ezen kívül lakó szakközönségre nézve is előnyös és kívánatos: ismételve felkérjük tagtársainkat és ügybarátainkat, hogy kolozsvári közgyűlésünkre minél számosabban megjelenni — s a tárgyalásra kitűzött erdőgazdasági kérdésekre, melyek közlönyünkben s a napilapokban is közöltetnek becses nézeteiket vagy tapasztalataikat közgyűlésünk alkalmával szóval vagy írásban előadni sziveskedjenek.

Keglevich Béla,
az egyesület elnöke.

Bedő Albert,
az egyesület titkára.

Klipunowszky Károly,
és

Récsei Pap Albert,
közgyűlési ügyvezető.

Az 1870. évi közgyűlés napi rendje.

1. Szeptember 25-én **Vasárnap** délután 6. órakor ösmerkedési összejövetel, a városi tanácsház 4. számú termében.

2. Szeptember 26-án **Hetfőn** délelőtt 9. órakor közgyűlés a városi tanácsház 4. számú termében; — délután 2. órakor közebed a városi vigardában. Ebéd után a Muzeum természetrajzi gyűjteményeinek megtekintése. —

3. Szeptember 27-én **Kedden** reggel 6. órakor összejövetel a városi tanácsháznál, innen kirándulás a Kolozsmonostori alapítványi-s ezzel szomszédos magán és községi erdők szemléjére; délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor közebed Oláh-Fenesen és estve vissza Kolozsvárra. —

4. Szeptember 28-án **Szerdán** délelőtt 10. órakor közgyűlés a városi tanácsháznál. Délután bizottmányi ülés.

5. Szeptember 29-én **Csőtörtőkön** reggel 6. órakor összejövetel a városi tanácsháznál, innen kirándulás a Mezőség vidékének megtekintésére.

6. Szeptember 30-án **Pénteken** délelőtt 9. órakor zárulás

Mező és erdő gazdasági, műipar és ipar kiállítás Temesvárott.

A temesvárott folyó 1870. évi September hó 18-kára és a következő napokra kitűzött mezőgazdasági, erdészeti, műipar és ipar kiállításnak és avval egyidejűleg czélba vett országos gazdasággyűlésnek központi választmánya tekintetre méltatva az előkészületek ideje alatt rögtön beállott és következményeiben ismeretlen európai válságos harczi mozgalmakat folyó évi július hó 29-kén közgyűlést tartván, számba vette a kiállítás és a gazdasággyűlés ügyére minden esetre nyomasztólag ható politikai körülményeket és azon felelőséget melyel a választmány a kiállítók és a költségeket fedező ügybarátok irányában tartozik, és ennél fogva késztetve érezte magát a folyó évi September hó 18-kára és a következő napokra tervezett temesvári kiállítást 1871. évi. Május hó 15-kére elnapolni és a rendező választmányt oda utasítani miszerint tevékenységét ez idő alatt szakadatlanul a czél minél tökéletesebb valószínűsítésére erélyesen folytassa.

Ezen határozat következtében minden eddig beküldött bejelentések az elnapolt kiállítás számára — a gyümölcsöt kivéve — fentartatnak és nem mulaszthatjuk el azon tisztelt kiállító urakat kik a temesvári kiállítást részvétükkel megszerencséltették felkérni, hogy azt az 1871. évi Május hó 15-kére elnapolt kiállításunknak is fentartani kegyeskedjenek.

Ugyanezen kérelemmel, fordulunk minden eddig megalakult vidéki allbizottmányokhoz kérvén, hogy ezen elnapolás elkerülhetlen szükségét méltatva a közös czél érdekében tovább is működni méltóztassanak miután az elnapolás által nyert idő kellően felhasználva a jó sikert csak is előmozdithatja.

A rendező választmány mindent megteend, hogy az ügyet a megindult kedvező uton fentarthassa és felhasználja ez alkalmat a tekintetes megyei és városi hatóságokat, gazdasági, erdészeti, ipar

és hasonló egyleteket, kereskedelmi és ipar kamarákat, gazdasági tanintézeteket, uradalmakat és befolyásos szakférfiukat felkérni, hogy vidékükben és hatáskörükben a jövő temesvári kiállítás megküldetése és a közönség buzdítása céljából helyi bizottmányokat alakítani kegyeskedjenek, melyek a leghathatósabb eszközök ezen nemzetgazdasági válatatnak általános országos jelleget kölcsönözni; sikeres esetben a választmánynak szándékában van a kiállítást lehetőleg egyes szakosztályaiban megyenként és városonként rendezni, a mi által minden vidék termékenysége, előremenetele sajátosága érdekes képletben volna kitünthető.

A temesvári kiállításra való bejelentési idő tehát az 1871. évi Mártius hó 15-ig terjesztetik ki és a kiállításnak megtartása az 1871. évi május hó 15-kétől június hó 1-ig határozatik meg esetleges meghosszabbítással.

A választmány hírlapok útján időről időre a közönséget értesíteni fogja az ügyek állásáról és reményli, hogy a temesvári kiállítás ezen bár sajnos, de kikerülhetlenül felmerült elhalasztásnak daczára az országnak összes gazda és iparos osztályainál nyugodtabb időkben még több tért és rokonszenvet fog nyerni, és bizton hiszi végre, hogy 28000 frtot meghaladó biztosítási tőkéje a nyert idő alatt még tetemesen növekedni fog.

Hazafiui tiszteletünk és bizodal munk kifejezése mellett maradunk a választmány nevében

Beodrai Gr. Karátsonyi Gvidó.

elnök.

Küttel,

polgárnagy és helyettes alelnök.

Graffay Kálmán,

titkár.

Szolgalom és viszont-szolgálat aránytalansága.

Egyesületünk mult évi közgyűlésén a visegrádi erdei szolgalmakról értekezvén, nem vélem ha bár utólagosan is az ezen szolgalom és az azért járó viszonszolgálat közötti aránytalanságot az alábbi adatokkal kimutatni.

Ohajtanám pedig, hogy e sorok, melyek a szolgalmak terheisége felől a számtalan példák közül csak egyet ismertetnek, némi ébresztőül szolgálhassanak azok részére, kik hivatva vannak az erdei szolgalmak rendezését keresztül vinni.

A visegrádi szolgalom feloszlik :

1. faizási szolgalomra, 2.) legeltetési szolgalomra. —

1. Faizási szolgalom. 33 telkesgazda és 104 zsellér, összesen 137 úrbéres egyenlő faizási élvezettel lévén ellátva, ezen jogukat rendszeresen minden évi nov. 1-től a következő évi márt. 31-ig hetenkint két napon gyakorolják. Minden úrbéres kihord hetenkint 1 szekér bármilynemű és vastagságu szárazfát, tehát 137 úrbéres 21 hét alatt 2877 szekér fát; s ezt az egymástól kevéssé eltérő évi kimutatások is igazolják. Egy szekér bármily nemű és vastagságu szárazfának tőára legalább 3 ft. 50 krra tehető, s így;

$$2877 \times 3 \text{ frt } 50 \text{ kr.} \dots\dots\dots = 10,069 \text{ frt } 50 \text{ kr.}$$

2. Legeltetési szolgalom: a visegrádi urbéreseknek szabad legelőjük van az összes visegrádi erdőterületen, — kivéve a mi az uradalom által mint vágás, vagy mint előtilalom a legeléstől eltiltatik; legeltetnek pedig legalább 3000 holdon, mi holdankint — és évenként csak 50 krral számítva teszen; s így az összes szolgalom megköze-

$$= 1500 \text{ ft.}$$

$$\text{litő értéke} \dots\dots\dots = 11569 \text{ ft. } 50 \text{ kr.}$$

nem számítva ide azon igen jelentékeny összeget, melyet az uradalom mint kegyúr az egyház községnek fizetni köteles. Ehez

járul még, hogy az erdei adót és a kezelési költségeket is az uradalom egymagában viseli, sőt megjegyzésre méltó, hogy a község az uradalmi erdőt még községileg is megadóztatni akarta, holott az évenként nyert fának nagyobb felét a község saját számára hordja ki. Mert míg az uradalom 900 ölet vágat, addig a község ha 3 szekeret számítunk 1 öltre 959 ölet hord ki.

Ezen — az uradalmi erdőkre nehezedett — terheknek ellenében az összes viszontszolgálat:

104 zsellér vág 52 öl fát p. 1 frt 20 kr. . 62 frt 40 kr.

33 telkes kihord 4 $\frac{1}{2}$ öl fát p. 4 frt . . . 18 frt —

Összesen = 80 frt 40 kr.

A viszontszolgálat e csekély értéke úgy hiszem elég világos, arra, hogy mindenki előtt megfoghatatlannak lássék: mikép lehetett egy községet oly élvezetekben eddig is meghagyni, és nem mindent felhasználni, hogy a viseigrádi erdők eme lételüket veszélyeztető nyügtől — a jogosság és méltányosság határain belül — mielőbb megszabaditassanak, s ez erdőknek legalább eddig keservesen megőrzött része az ország s illetőleg a kincstár javára — a végelpusztulástól megmentessék. Bizony ez erdőknél is beteljesült, hogy hasztalan igyekszik a szakember, ha az illető közigazgatási hivatalok részéről nem támogattatik. Valjon ha az uradaiom számára a vesztett avagy a veszendő fejszének csak a nyele is mentetik meg nem lenne e több a nyereség mintha az egész fejsze vesz el?

ifj. Balás Pál.

Erdőtermények árjegyzéke.

A komáromi piacon:

100 hüvelyk 2 $\frac{1}{2}$ öl hosszú 11 hüvelyk széles deszka talppal együtt: luczfenyő I. osztály	96 frt — kr.
II. osztály	85 frt
1000 zszindely talppal együtt: I. osztály	7 frt 30 kr.
II. osztály	5 frt
1 mázsa luczkéreg talppal együtt: I. oszt.	2 ft. 50-60 kr.
II. oszt.	2 frt 30 kr.
1 köbláb épületfa:	
I. vastag — (7. 8. 9. szálas talpak)	— — 26 kr.
II. közép — (12. 13. 14. szálas talpak)	— — 22 kr.
III. vékonyabb — (17. 18. szálas talp.)	— 18—19 kr.

A boeszkói és bustyaházaí rakhelyek.: (Máramaros).

2 öl hosszú 6" vastag padló köblábanként	— — 42 kr.
2 $\frac{1}{2}$ öl „ 6" „ „ „	— — 42 kr.
3 öl hosszú 6" „ „ „ „	— — 42 kr.
2 öl „ 1 $\frac{1}{2}$ " deszka „ „	— — 52 kr.
2 öl „ 1" „ „ „	— — 54 kr.
2 öl „ 1 $\frac{1}{2}$ " „ „ „	— — 56 kr.
Donga 100 db darabonként	2 frt 80 kr.
Hordófenék 100 drb „	5 frt 64 kr.
1000 drb hornyolt zszindely	9 frt — kr.

A hradeki kincstári uradalomban:

3' hosszú bükk hasábfá 1 b. öl	9 frt 40 kr.
3' „ lágyfa „ „	7 frt — kr.
1000 zszindely	12 frt — kr.
13 öl hosszú 65 köblb. tart. vörösf. szálfá	22 frt 04 kr.
„ „ „ többi lágyfanemek	12 frt 50 kr.
12 öl hosszú 50 „ „ vörösfenyő szálfá	16 frt 82 kr.
„ „ „ többi lágyfanem.	9 frt 54 kr.

11 öl hosszú 43 „	köbl. t. „	vörösf. szálfá .	14 frt 42 kr.
„	„	„ többi lágyfanemek	8 frt 17 kr.
9 öl hosszú 31 „	„	„ vörösf.	10 frt 28 kr.
„	„	„ többi lágyfanem .	5 frt 89 kr.
7 öl hosszú 18 „	„	„ vörösf.	5 frt 77 kr.
„	„	„ többi lágyfa . . .	3 frt 26 kr.

Budapesti faraktárakban: (állami).

1 bécsi öl cserfa	18 frt. —
1 „ bükkfa	17 frt. —
1 „ tölgyfa	16 frt. —
1 „ gömbölyütölgyfa	16 frt. —
1 „ selejtes fa	12 frt —

Pesten: gubacs mázsája prima árunál .	17 $\frac{1}{2}$ —18 $\frac{3}{4}$ frt.
„ „ szerb közép „	11—14 frt.
„ „ tertia „	8— frt.

A f. évi közgyűlésre szóló igazoló-jegy, mellyel a vaspályákon és gőzhajókon fél-áron utazhatni, minden egyleti-tag számára e füzethez van mellékelve.

